

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

รายนามผู้เชี่ยวชาญในการตรวจเครื่องมือทำวิทยานิพนธ์

1. ผศ. ดร. อัญชลี สารรัตน์ะ	อาจารย์ประจำภาควิชาพื้นฐานการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. นายศักดิ์ดา อุปมาใต้	อาจารย์ 1 ระดับ 4
โรงเรียนบ้านโคกกลางนาล้อม
อำเภอเขาหลวง จังหวัดขอนแก่น
3. นางทิวพร พรหมพินิจ	ศึกษานิเทศก์ 7
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยวนนิวาส
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร
4. นางสาวรัตนา เผ่าวงศ์	ศึกษานิเทศก์ 7
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยวนนิวาส
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร
5. ว่าที่ ร.ท. อุดมภูเบศร์ จุมพลกล้า	นักวิชาการวัฒนธรรม 5
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสกลนคร

ภาคผนวก ข

1. ตารางแสดงค่า IOC ของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จังหวัดสกลนคร
2. ตารางแสดงค่า IOC ของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
เรื่อง จังหวัดสกลนคร
3. ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เรื่อง จังหวัดสกลนคร
4. ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตร
สถานศึกษา เรื่อง จังหวัดสกลนคร โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's
Alpha Coefficient)
5. ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง จังหวัดสกลนคร คำนวณโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน

ตารางที่ 9 แสดงค่า IOC ของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จังหวัดสกลนคร

ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC
1.	1	16.	.8
2.	1	17.	.8
3.	1	18.	.8
4.	1	19.	.8
5.	1	20.	.8
6.	1	21.	1
7.	.8	22.	1
8.	1	23.	1
9.	.8	24.	1
10.	.8	25.	1
11.	1	26.	1
12.	1	27.	1
13.	1	28.	1
14.	1	29.	.8
15.	1	30.	.8

ตารางที่ 10 แสดงค่า IOC ของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา
เรื่อง จังหวัดสกลนคร

ข้อที่	ค่า IOC	ข้อที่	ค่า IOC
1.	1	18.	1
2.	1	19.	1
3.	1	20.	.8
4.	.8	21.	1
5.	1	22.	.8
6.	1	23.	.6
7.	.8	24.	1
8.	1	25.	.8
9.	.6	26.	1
10.	.8	27.	.8
11.	.8	28.	1
12.	1	29.	.8
13.	.8	30.	1
14.	1	31.	.8
15.	1	32.	.8
16.	1	33.	1
17.	1	34.	1

ตารางที่ 11 แสดงค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน เรื่อง จังหวัดสกลนคร

ข้อที่	ความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1.	0.57	0.37	16.	0.40	0.53
2.	0.37	0.33	17.	0.70	0.22
3.	0.57	0.28	18.	0.57	0.36
4.	0.30	0.36	19.	0.40	0.62
5.	0.73	0.32	20.	0.43	0.25
6.	0.53	0.34	21.	0.30	0.43
7.	0.23	0.32	22.	0.33	0.53
8.	0.63	0.38	23.	0.53	0.33
9.	0.43	0.46	24.	0.27	0.39
10.	0.27	0.31	25.	0.53	0.38
11.	0.60	0.31	26.	0.40	0.24
12.	0.47	0.23	27.	0.63	0.34
13.	0.77	0.31	28.	0.47	0.48
14.	0.37	0.28	29.	0.67	0.42
15.	0.37	0.33	30.	0.43	0.22

ตารางที่ 12 แสดงค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง จังหวัดสกลนคร คำนวณโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์
สำเร็จรูป SPSS for Windows (Statistical package for the social science for
Windows) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha
Coefficient)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ค่าความเชื่อมั่น
1.	0.53	0.82	18.	0.38	0.83
2.	0.48	0.82	19.	0.33	0.83
3.	0.37	0.83	20.	0.21	0.82
4.	0.50	0.83	21.	0.56	0.73
5.	0.31	0.83	22.	0.48	0.82
6.	0.25	0.84	23.	0.31	0.76
7.	0.27	0.83	24.	0.27	0.95
8.	0.54	0.82	25.	0.50	0.93
9.	0.38	0.83	26.	0.33	0.75
10.	0.53	0.82	27.	0.53	0.86
11.	0.57	0.82	28.	0.45	0.83
12.	0.56	0.82	29.	0.27	0.82
13.	0.45	0.83	30.	0.36	0.72
14.	0.37	0.83	31.	0.59	0.68
15.	0.36	0.83	32.	0.33	0.84
16.	0.59	0.82	33.	0.25	0.75
17.	0.33	0.83	34.	0.27	0.88

* ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง จังหวัดสกลนคร
(๐๐) เท่ากับ 0.83

ตารางที่ 13 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง จังหวัดสกลนคร คำนวณโดยใช้สูตร KR-20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น	ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
1.	0.65	16.	0.82
2.	0.82	17.	0.84
3.	0.82	18.	0.88
4.	0.82	19.	0.65
5.	0.85	20.	0.82
6.	0.84	21.	0.82
7.	0.92	22.	0.86
8.	0.82	23.	0.82
9.	0.82	24.	0.82
10.	0.83	25.	0.82
11.	0.82	26.	0.85
12.	0.82	27.	0.84
13.	0.82	28.	0.82
14.	0.82	29.	0.82
15.	0.75	30.	0.82

* ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง จังหวัดสกลนคร
(∞) เท่ากับ 0.82

ภาคผนวก ก

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนาขอ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เรื่อง จังหวัดสกลนคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

หลักสูตรสถานศึกษา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง จังหวัดสกลนคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิสัยทัศน์

หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง จังหวัดสกลนคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มุ่งให้ผู้เรียนเป็นผู้มีการศึกษา
พร้อมที่จะเป็นผู้นำ เป็นผู้มีส่วนร่วม และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ โดย

1. นำความรู้เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น เพื่อการตัดสินใจในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ และการอยู่ในสังคม
2. นำความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
3. บูรณาการสรรพความรู้ทั้งภายในกลุ่มสาระ และจากสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อการเรียนรู้
อย่างมีความหมาย เกิดทักษะ และสามารถหลอมรวมเป็นองค์ความรู้ที่สมบูรณ์ได้
4. ผู้เรียนได้อภิปรายประเด็นปัญหาพร้อมสมัยกับบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนและผู้ใหญ่
เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แสดงจุดยืนของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่หลากหลาย
5. มุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และมรดกที่ล้ำค่าในชุมชนและท้องถิ่น

เป้าหมายของหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง จังหวัดสกลนคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้
เกี่ยวกับท้องถิ่น โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ด้านความรู้ มีการจัดสาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ในลักษณะบูรณาการ
2. ด้านทักษะและกระบวนการ มีการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะและกระบวนการต่าง ๆ
เช่น ทักษะการอ่าน การคิด การเขียน การสังเกต การอภิปราย เป็นต้น
3. ด้านเจตคติและค่านิยม มีการพัฒนาเจตคติและค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานเป็นกลุ่ม
เคารพสิทธิของผู้อื่น รู้จักฟังตนเอง รักถิ่นฐาน เห็นคุณค่า และร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรม
ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นของตนเองตลอดไป

คุณภาพของผู้เรียน

หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง จังหวัดสกลนคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีจุดเน้นในการสร้างคุณภาพของผู้เรียน ดังนี้

1. มีความรู้เรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ผู้อื่น รวมทั้งสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น เพื่อเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์สู่โลกกว้าง
2. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงาม มีความรับผิดชอบ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. ภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

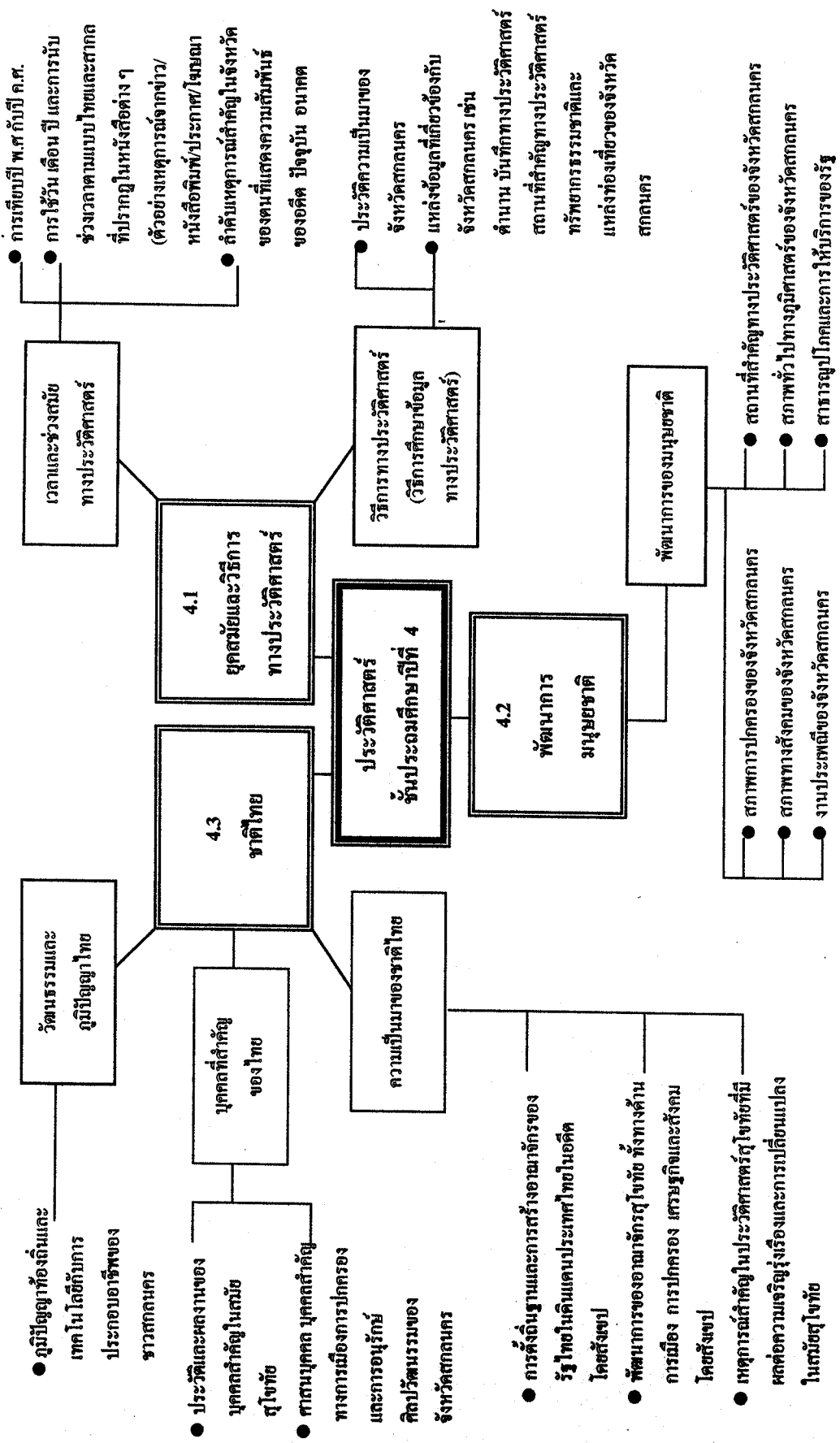
หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง จังหวัดสกลนคร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดสกลนคร ในเรื่องประวัติความเป็นมา สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ สภาพการปกครอง สาธารณูปโภคและการให้บริการของรัฐ ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว สภาพทางสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีกับการประกอบอาชีพ สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ และงานประเพณีของจังหวัดสกลนคร
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากการเรียนรู้ตามหลักสูตรสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนัก เกิดความรักและความภาคภูมิใจ และร่วมกันอนุรักษ์มรดกที่ล้ำค่าในจังหวัดสกลนครซึ่งเป็นท้องถิ่นของตนเอง

โครงสร้างและอัตราเวลาเรียนหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนบ้านนาขอ

สาระการเรียนรู้	อัตราเวลาเรียน								
	ช่วงชั้นที่ 1			ช่วงชั้นที่ 2			ช่วงชั้นที่ 3		
	ชั่วโมง / ปี			ชั่วโมง / ปี			ชั่วโมง / ปี		
	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	ม. 1	ม. 2	ม. 3
ภาษาไทย	240	240	240	200	200	200	160	160	160
คณิตศาสตร์	240	240	240	200	200	200	160	160	160
วิทยาศาสตร์	80	80	80	120	120	120	160	160	160
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	80	80	80	80	80	80	160	160	160
สุขศึกษาและพลศึกษา	40	40	40	40	40	40	80	80	80
ศิลปะ	40	40	40	40	40	40	80	80	80
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	40	40	40	40	40	40	160	160	160
ภาษาต่างประเทศ	40	40	40	80	80	80	80	80	80
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	200	200	200	200	200	200	160	160	160
รวมชั่วโมงต่อปี	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,200	1,200	1,200

หมายเหตุ เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยจัดทำในสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ เรื่อง จังหวัดสกลนคร ซึ่งผู้วิจัยได้ดัดแปลงจากมโนทัศน์สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์ ของ กรมวิชาการ (กรมวิชาการ, 2546, หน้า 190) สามารถแสดงผังมโนทัศน์ได้ดังแผนภาพ 6

แผนภาพที่ 6 แสดงผังมโนทัศน์ของหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง จังหวัดสกลนคร

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล
มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4	
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี ชั้น ป. 4	สาระการเรียนรู้ รายปี ชั้น ป. 4
1. เข้าใจเรื่องทศวรรษ ศตวรรษ สหัสวรรษ และยุคสมัยที่ สัมพันธ์กับอดีต ปัจจุบัน และอนาคต	1. การเทียบปี พ.ศ. กับ ปี ค.ศ. 2. การใช้วันเดือนปีและ การนับช่วงเวลาตาม แบบไทยและสากลที่ ปรากฏในสื่อต่าง ๆ (ตัวอย่างเหตุการณ์ จากข่าว/หนังสือพิมพ์/ ประกาศ/โฆษณา) 3. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ ในจังหวัดของคนที่ แสดงความสัมพันธ์ ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต 4. ความหมาย การอ่าน การเขียนและการนับ ทศวรรษ ศตวรรษ และ สหัสวรรษ 5. การใช้ทศวรรษ และ ศตวรรษ ทั้งแบบ พุทธศักราช และ คริสต์ศักราชที่ปรากฏ ในสื่อต่าง ๆ	1. รู้และเข้าใจการเทียบ ศักราช ระหว่าง พ.ศ. กับ ค.ศ. 2. วิเคราะห์เปรียบเทียบ เหตุการณ์จากสื่อต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการนับ เวลา และศักราช 3. สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในชีวิต ประจำวันได้	1. การเทียบปี พ.ศ. กับ ปี ค.ศ. 2. การใช้วันเดือนปีและ การนับช่วงเวลาตาม แบบไทยและสากลที่ ปรากฏในสื่อต่าง ๆ (ตัวอย่างเหตุการณ์ จากข่าว/หนังสือพิมพ์/ ประกาศ/โฆษณา) 3. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ ในจังหวัดของคนที่ แสดงความสัมพันธ์ ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล
มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4	
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี ชั้น ป. 4	สาระการเรียนรู้ รายปี ชั้น ป. 4
	6. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ ในภูมิภาคของตนเองที่ แสดงความสัมพันธ์ ของอดีต และปัจจุบัน 7. ตัวอย่างการใช้ ทศวรรษ และศตวรรษ ในการเล่าเรื่องที่เกี่ยว ข้องกับประวัติความ เป็นมาของชาติไทย 8. ลำดับเหตุการณ์สำคัญ ในประวัติศาสตร์ไทย ที่แสดงความสัมพันธ์ ของอดีต และปัจจุบัน		
2. เข้าใจลักษณะของ ข้อมูล และการจัด ระบบข้อมูลระดับ จังหวัด ภาค และ ประเทศ	1. แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด/ ภาค/ประเทศไทย 2. การรวบรวมและ จำแนกข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด/ ภาค/ประเทศไทย 3. การประเมินและตรวจสอบความถูกต้องของ หลักฐานข้อมูลของ จังหวัด/ภาค/ประเทศ	1. รู้และเข้าใจลักษณะ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ จังหวัดของตน 2. สามารถแสวงหาและ รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดของตน 3. ประเมินค่าข้อมูล ด้วยวิธีการทาง ประวัติศาสตร์	1. แหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ จังหวัดของตน 2. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับจังหวัด ของตนเองโดยใช้วิธี การทางประวัติศาสตร์ อย่างง่าย 3. การตรวจสอบความ ถูกต้องของข้อมูล

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล
มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4	
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี ชั้น ป. 4	สาระการเรียนรู้ รายปี ชั้น ป. 4
3. เข้าใจวิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของจังหวัด ภาค ประเทศ โดยเปรียบเทียบให้เห็นการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในจังหวัด ภาค และประเทศ	1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร 2. ประวัติความเป็นมาของภาคของตนเอง โดยเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 3. ประวัติความเป็นมาของประเทศไทย พอสังเขป โดยเปรียบเทียบให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	1. บอกประวัติความเป็นมา คำขวัญ ตราสัญลักษณ์ของจังหวัดสกลนคร	1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร (คำขวัญ ตราสัญลักษณ์)

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์
และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ
และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4	
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี ชั้น ป. 4	สาระการเรียนรู้ รายปี ชั้น ป. 4
1. เข้าใจปัจจัยทาง ภูมิศาสตร์ที่มีผลต่อ พัฒนาการการตั้ง ถิ่นฐานของมนุษย์ และการดำเนินชีวิต ของคนในจังหวัด ภาค และประเทศ	1. สภาพทั่วไป/ทาง ภูมิศาสตร์ของ จังหวัดสกลนคร 2. สภาพการปกครอง ของจังหวัดสกลนคร 3. สถานที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์เมือง สกลนคร 4. สภาพทางสังคมของ จังหวัดสกลนคร 5. ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยว 6. สาธารณูปโภคและ การให้บริการของรัฐ 7. พัฒนาการของภูมิภาค และประเทศไทย 8. ปัจจัยที่มีผลต่อการ ตั้งถิ่นฐานและการ ดำเนินชีวิตของคน ในภาค ประเทศ 9. ลักษณะการดำเนิน ชีวิตของคนในภาค ประเทศ ที่แตกต่าง จากที่อื่น อันเนื่อง มาจากปัจจัยต่าง ๆ	1. บอกพิกัด ที่ตั้ง และ อาณาเขตของจังหวัด สกลนคร 2. อธิบายถึงลักษณะ ภูมิประเทศและลักษณะ ภูมิอากาศของจังหวัด สกลนคร 3. อธิบายเกี่ยวกับรูปแบบ และสภาพทางการปกครอง ของจังหวัดสกลนคร 4. ระบุชื่อสถานที่สำคัญ ประจำจังหวัดสกลนคร 5. นักเรียนอธิบายถึงคุณค่า ความสำคัญของสถานที่ ที่สำคัญประจำจังหวัด 6. บอกวิธีการอนุรักษ์ สถานที่ที่สำคัญ 7. ระบุชื่อและอธิบายถึง ลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ ของกลุ่มชนพื้นเมือง 8. ระบุทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญของจังหวัด สกลนคร 9. ระบุชื่อและที่ตั้งของแหล่ง ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของจังหวัดสกลนคร	1. สภาพทั่วไปทาง ภูมิศาสตร์ของ จังหวัดสกลนคร 2. สภาพการปกครอง ของจังหวัดสกลนคร 3. สถานที่สำคัญทาง ประวัติศาสตร์เมือง สกลนคร 4. สภาพทางสังคมของ จังหวัดสกลนคร 5. ทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยว 6. สาธารณูปโภคและ การให้บริการของรัฐ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ
และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ
และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4	
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี ชั้น ป. 4	สาระการเรียนรู้ รายปี ชั้น ป. 4
	10. ปัจจัยที่มีผลต่อความแตกต่างของการดำเนินชีวิตของคนในภาค ประเทศ 11. เหตุการณ์สำคัญที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของภูมิภาค ประเทศ	10. บอกวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้อย่างเหมาะสม 11. อธิบายถึงวิธีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 12. บรรยายถึงสภาพการให้บริการของรัฐในรูปแบบต่างๆ ของจังหวัดสกลนคร 13. ระบุความสำคัญของบริการของรัฐที่มีต่อประชาชน	-
2. เข้าใจปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมท้องถิ่น	1. งานประเพณีของจังหวัดสกลนคร 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการสร้างสรรค์วัฒนธรรมท้องถิ่น ในภูมิภาค/ประเทศ	1. ระบุงานประเพณีประจำจังหวัดสกลนคร 2. อธิบายเหตุผลเกี่ยวกับปัจจัยทำให้เกิดประเพณีต่างๆ ของจังหวัดสกลนคร	1. งานประเพณีของจังหวัดสกลนคร
3. รู้จักและวิเคราะห์ผลงานสำคัญที่เกิดจากการสร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย	1. ผลงาน/บุคคลที่ได้สร้างสรรค์วัฒนธรรมในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ 2. ประโยชน์ของผลงานที่เกิดจากภูมิปัญญาในภูมิภาคที่มีต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดของตนเอง	1. สามารถบอกและเห็นคุณค่าของผลงานที่เกิดจากการสร้างสรรค์วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในจังหวัด	1. ประวัติและผลงานด้านวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของผู้คนในจังหวัดของตน 2. ประโยชน์ของผลงานที่เกิดจากภูมิปัญญาในภูมิภาคที่มีต่อการดำเนินชีวิตของคนในจังหวัดของตนเอง

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจ
และธำรงความเป็นไทย

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4	
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี ชั้น ป. 4	สาระการเรียนรู้ รายปี ชั้น ป. 4
1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับ พัฒนาการการตั้ง ถิ่นฐานของรัฐไทย ในดินแดนประเทศ ไทย ตั้งแต่อดีต ถึงปัจจุบัน	1. การตั้งถิ่นฐานและการ สร้างอาณาจักรไทยใน ดินแดนประเทศไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 2. พัฒนาการของ อาณาจักรไทยทั้งทาง ด้านการเมือง การ ปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม โดยสังเขป 3. เหตุการณ์สำคัญใน ประวัติศาสตร์ไทยที่มี ต่อการเปลี่ยนแปลง และความรุ่งเรืองใน สมัยต่าง ๆ	1. สามารถสรุปการตั้ง ถิ่นฐานและการสร้าง อาณาจักรไทยใน ดินแดนประเทศไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยสังเขป 2. รู้และเข้าใจพัฒนาการ ของอาณาจักรสุโขทัย ทั้งทางด้านการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม โดยสังเขป 3. ระบุเหตุการณ์สำคัญ ในประวัติศาสตร์ สุโขทัยที่มีผลต่อความ รุ่งเรืองและการเปลี่ยน แปลงในสมัยสุโขทัย	1. การตั้งถิ่นฐานและ การสร้างอาณาจักร ของรัฐไทยในดิน แดนประเทศไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยสังเขป 2. พัฒนาการของ อาณาจักรสุโขทัย ทั้งทางด้านการ เมือง การปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม โดยสังเขป 3. เหตุการณ์สำคัญใน ประวัติศาสตร์สุโขทัย ที่มีผลต่อความเจริญ รุ่งเรืองและการเปลี่ยน แปลงในสมัยสุโขทัย
2. เข้าใจปัจจัยพื้นฐาน และผลกระทบจาก ภายนอกที่มีอิทธิพล ต่อการสร้างสรรค์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ของคน ตั้งแต่ อดีตถึงปัจจุบัน	1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ เทคโนโลยีกับการ ประกอบอาชีพของ ชาวสกลนคร 2. ปัจจัยพื้นฐานและผล กระทบจากภายนอกที่มี อิทธิพลต่อการสร้าง สรรค์ภูมิปัญญาไทย ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน	1. บอกอาชีพหลักของ ประชาชนในจังหวัด สกลนคร 2. บรรยายถึงวิธีการนำ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ เทคโนโลยีมาใช้ในการ ประกอบอาชีพของ ชาวสกลนคร	1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นและ เทคโนโลยีกับการ ประกอบอาชีพของ ชาวสกลนคร

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจ
และธำรงความเป็นไทย (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6		ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4	
มาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	สาระการเรียนรู้ ช่วงชั้น ป. 4 - 6	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปี ชั้น ป. 4	สาระการเรียนรู้ รายปี ชั้น ป. 4
		3. ระบุถึงคุณค่า ความสำคัญของ ของภูมิปัญญาท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่มีต่อ การประกอบอาชีพหรือ การดำรงชีวิต 4. ตระหนักและอภิปราย ถึงความสำคัญของ โครงการในพระราชดำริ ซึ่งนับเป็นพระมหา - กรุณาธิคุณที่ทรงมีต่อ ประชาชน ชาวจังหวัด สกลนคร	
3. รู้และเข้าใจประวัติ และผลงานของ บุคคลสำคัญใน ประวัติศาสตร์ชาติ ไทย ตั้งแต่อดีตถึง ปัจจุบัน จนเกิด ความภูมิใจ นำไป เป็นแบบอย่างใน การดำเนินชีวิต	1. บุคคลสำคัญของ จังหวัดสกลนคร 2. ประวัติผลงานและ ความสำคัญของ บุคคลสำคัญใน ประวัติศาสตร์ไทย ที่มีต่อการพัฒนา ของชาติไทย	1. ระบุชื่อ และความสำคัญของ ของบุคคลสำคัญของ จังหวัดสกลนคร ทั้งใน อดีตและปัจจุบัน 2. นักเรียนแสดงความรัก เห็นคุณค่าความสำคัญ ของบุคคลสำคัญได้อย่าง มีจิตสำนึก	1. บุคคลสำคัญของ จังหวัดสกลนคร ทั้งในอดีตและ ปัจจุบัน

หมายเหตุ ตัวอักษรเอน หมายถึง ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้รายปี
เรื่อง จังหวัดสกลนคร ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาและนำมาใส่ไว้ในผลการเรียนรู้
ที่คาดหวังรายปี ชั้น ป. 4 และสาระการเรียนรู้รายปี ชั้น ป. 4 ตามลำดับ

คำอธิบายรายวิชา

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เรื่อง จังหวัดสกลนคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวน 24 ชั่วโมง

ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญา สถานที่สำคัญ บุคคลสำคัญ วิเคราะห์ อภิปราย สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพการปกครอง สภาพทางสังคม สาธารณูปโภค ทรัพยากรธรรมชาติ งานประเพณีของจังหวัด สกลนคร

เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจังหวัดสกลนครทั้งในด้านประวัติศาสตร์ สภาพทางภูมิศาสตร์ สภาพการปกครอง สภาพทางสังคม สิ่งสำคัญในจังหวัด วัฒนธรรม ประเพณี มีทักษะในการสังเกต ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ สรุป อภิปรายข้อมูล ตลอดจนตระหนักถึงคุณค่า ชื่นชม ภูมิใจในวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่มีอยู่ในจังหวัดสกลนคร

สาระการเรียนรู้ เรื่อง จังหวัดสกลนคร

การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
เรื่อง จังหวัดสกลนคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีสาระการเรียนรู้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร
 - ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร
 - คำขวัญประจำจังหวัดสกลนคร
 - สัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร
2. สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดสกลนคร
 - ที่ตั้งและอาณาเขต
 - ลักษณะภูมิประเทศ
 - ลักษณะภูมิอากาศ
3. สภาพการปกครองของจังหวัดสกลนคร
 - ลักษณะการจัดรูปแบบการปกครองของจังหวัด
 - การแบ่งเขตอำเภอ
4. สาธารณูปโภคและการให้บริการของรัฐ
 - บริการของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ
5. ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว
 - ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ
 - แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
6. สภาพทางสังคมของจังหวัดสกลนคร
 - เชื้อชาติและชนเผ่าพื้นเมือง
 - เอกลักษณ์ประจำเผ่าพื้นเมือง
7. ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีกับการประกอบอาชีพ
 - การทำมาหากินและการประกอบอาชีพของชาวสกลนคร
 - ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ
 - โครงการในพระราชดำริ, ศูนย์ศิลปาชีพ

8. สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เมืองสกลนคร
 - สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสกลนคร
9. บุคคลสำคัญของจังหวัดสกลนคร
 - บุคคลสำคัญด้านวัฒนธรรม
 - บุคคลสำคัญด้านประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง
 - บุคคลสำคัญด้านศาสนบุคคล
10. งานประเพณีของจังหวัดสกลนคร
 - งานสมโภชพระธาตุเชิงชุม
 - ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง
 - ประเพณีแข่งเรือ
 - งานเทศกาลโส้รำลึก
 - ประเพณีแห่ผีโขน
 - งานกาชาดรวมน้ำใจไทยสกล

หน่วยการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

เรื่อง จังหวัดสกลนคร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จำนวน 24 ชั่วโมง

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร - ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร - คำขวัญประจำจังหวัดสกลนคร - สัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร	2
2	สภาพทั่วไปทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดสกลนคร - ที่ตั้งและอาณาเขต - ลักษณะภูมิประเทศ - ลักษณะภูมิอากาศ	2
3	สภาพการปกครองของจังหวัดสกลนคร - ลักษณะการจัดรูปแบบการปกครองของจังหวัด - การแบ่งเขตอำเภอ	2
4	สาธารณูปโภคและการให้บริการของรัฐ - บริการของรัฐในรูปแบบต่าง ๆ	2
5	ทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว - ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ - แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	3
6	สภาพทางสังคมของจังหวัดสกลนคร - เชื้อชาติและชนเผ่าพื้นเมือง - เอกลักษณ์ประจำเผ่าพื้นเมือง	3

หน่วยการเรียนรู้ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
7	ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีกับการประกอบอาชีพ - การทำมาหากินและการประกอบอาชีพของชาวสกลนคร - ภูมิปัญญาท้องถิ่นและเทคโนโลยีในการประกอบอาชีพ - โครงการในพระราชดำริ, ศูนย์ศิลปาชีพ	2
8	สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เมืองสกลนคร - สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดสกลนคร	3
9	บุคคลสำคัญของจังหวัดสกลนคร - บุคคลสำคัญด้านวัฒนธรรม - บุคคลสำคัญด้านประวัติศาสตร์การเมืองการปกครอง - บุคคลสำคัญด้านศาสนบุคคล	2
10	งานประเพณีของจังหวัดสกลนคร - งานสมโภชพระธาตุเชิงชุม - ประเพณีแห่ปราสาทผึ้ง - ประเพณีแข่งเรือ - งานเทศกาลโส้รำลึก - ประเพณีแห่ผีโขน - งานกาชาดรวมน้ำใจไทสกล	3

แผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร
กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
เวลา 2 ชั่วโมง

ความครอบคลุม

จังหวัดสกลนครเดิมชื่อเมืองหนองหารหลวง จากนั้นเปลี่ยนชื่อเป็นเมืองสกลทวาปี และเมืองสกลนคร เป็นจังหวัดที่มีเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เป็นดินแดนที่มีความเจริญรุ่งเรืองต่อเนื่องกันมาหลายยุคสมัย ตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบัน มีตำนานท้าวผาแดงนางไอ่ ซึ่งเป็นตำนานเมืองหนองหารที่เป็นที่รู้จักกันทั่วไป

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

1. นักเรียนบอกประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนครได้
2. นักเรียนบอกคำขวัญประจำจังหวัดสกลนครได้
3. นักเรียนบอกสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนครได้

สาระการเรียนรู้

- ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร
- คำขวัญประจำจังหวัดสกลนคร
- สัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร

กระบวนการจัดการเรียนรู้

ขั้นนำ

1. ครูนำแผนที่ประเทศไทยมาให้นักเรียนดู แล้วให้นักเรียนชี้ตำแหน่งจังหวัดสกลนคร
2. นักเรียนออกมาเล่าถึงข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ของจังหวัดสกลนครที่นักเรียนรู้จัก

ขั้นจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้นักเรียนดูภาพสัญลักษณ์ของจังหวัดสกลนคร เช่น ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัด พระธาตุเชิงชุม หลวงพ่อองค์แสน หนองหาร เป็นต้น
2. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ สิ่งที่น่าภาคภูมิใจ และสร้างชื่อเสียงให้จังหวัดสกลนคร
3. นักเรียนอ่านบัตรคำ “คำขวัญประจำจังหวัดสกลนคร” พร้อมทั้งดูภาพประกอบคำขวัญที่สวยงาม และสื่อความหมายใกล้เคียง

4. นักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงความหมายของสัญลักษณ์และคำขวัญประจำจังหวัดสกลนคร
5. นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 5 คน แล้วศึกษาค้นคว้าประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร จากใบความรู้เรื่อง ประวัติเมืองสกลนคร และตำนานหนองหาร หรือตำนานท้าวผาแดงนางไอ่
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายถึงประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร
ขั้นสรุป
1. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปเนื้อหาความรู้ที่ได้ศึกษาค้นคว้า
2. นักเรียนเขียนสรุปลงในใบงาน “คำขวัญและสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร”

สื่อการเรียนรู้

1. แผนที่ประเทศไทย
2. ภาพตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร
3. ภาพพระธาตุเชิงชุม
4. ภาพหลวงพ่อดังแสน
5. ภาพหนองหาร
6. บัตรคำ “คำขวัญประจำจังหวัดสกลนคร”
7. ใบความรู้ เรื่อง ประวัติเมืองสกลนคร
8. ใบความรู้ เรื่อง ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร
9. ใบงาน “คำขวัญและสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร”

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1. สังเกตการเข้าถึงข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ของจังหวัดสกลนครที่นักเรียนรู้จัก
2. สังเกตการอภิปรายถึงสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ สิ่งที่น่าสนใจ และสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดสกลนคร
3. สังเกตการร่วมกิจกรรมกลุ่มเพื่อศึกษาค้นคว้า และอภิปรายเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของจังหวัดสกลนคร
4. ตรวจสอบผลงานจากใบงาน “คำขวัญและสัญลักษณ์ประจำจังหวัดสกลนคร”

ใบความรู้ : ประวัติเมืองสกลนคร

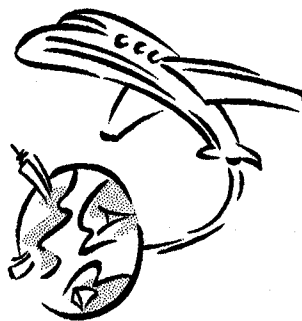
จังหวัดสกลนคร

(SAKONNAKHON PROVINCE)

ประวัติโดยย่อ

เมืองสกลนคร เดิมชื่อ เมืองหนองหารหลวง อยู่ในอาณาจักรโคตรบูรณ์ และสร้างเมื่อ พุทธศตวรรษที่ 16 โดยขุนขอมราชบุตร เจ้าเมืองอินทปัฐนคร ซึ่งอพยพครอบครัวและบ่าวไพร่ มาจากเมืองเขมร โดยสร้างเมืองใหม่ที่ริมหนองหารหลวง บริเวณท่านางอาบ ปัจจุบันเรียกว่า ท่าศาลา ตั้งอยู่ในเขตอำเภอโคกศรีสุพรรณ มีเจ้าปกครองเรื่อยมาจนถึงสมัยพระเจ้าสุวรรณภิงคาระ เกิดฝนแล้งทำให้ราษฎรอพยพไปเมืองเขมร เมืองหนองหารหลวงจึงร้างอยู่ระยะหนึ่ง ประวัติศาสตร์ ชุมชนเมืองหนองหารหลวงได้ขาดหายไปจนถึงพุทธศตวรรษที่ 19 อิทธิพลของวัฒนธรรมขอม เลื่อมลงในภาคอีสาน เพราะอิทธิพลของพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน แถบนี้มากขึ้น แต่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดอีกครั้งหนึ่งจากการบอกเล่าของเพี้ยศรีครุฑ หัวหน้าผู้ ปฏิบัติรักษาพระธาตุเชิงชุมว่า ได้มีพระมหากษัตริย์ไทย ไม่ปรากฏชื่อว่าเป็นสมัยกรุงศรีอยุธยา หรือ กรุงรัตนโกสินทร์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งอุปฮาดเมืองกาฬสินธุ์เป็นราชธานี อพยพครอบครัวและบ่าวไพร่มาตั้งเมืองใหม่ที่เมืองหนองหารหลวง แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นเมือง “สกลทวาปี” ขึ้นแก่กรุงสยามนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ต่อมาเมื่อประมาณปีพุทธศักราช 2381 พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ โปรดเกล้าฯ ตั้งให้ราชวงศ์ (คำ) ซึ่งเป็นเชื้อสายเจ้าเมืองนครพนมเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร เมื่อครั้งที่เจ้าอนุวงศ์กบฏ เป็นพระยาจันตประเทศธานีขึ้นเป็นเจ้าเมืองสกลทวาปี แล้วเปลี่ยนชื่อเมือง สกลทวาปี เป็นเมือง “สกลนคร” ตั้งแต่นั้น

ใบความรู้ : ตำนานเมืองหนองหาร

ตำนานเมืองหนองหาร

(ผาแดงนางไอ่)

ครั้งหนึ่งยังมีเมืองอยู่เมืองหนึ่งชื่อ นครเอกราชทีตา มีพระยาขอมเป็นกษัตริย์ปกครองเมือง ด้วยความร่มเย็นพระยาขอมมีพระธิดาสาวสวยนามว่า “นางไอ่คำ” ซึ่งเป็นที่รักและหวงแหนมาก จึงสร้างปราสาท 7 ชั้นให้อยู่พร้อมเหล่าสนมนางกำนัล คอยดูแลอย่างดี

ขณะเดียวกันยังมีเมืองอีกเมืองหนึ่งชื่อ เมืองผาโพง มีเจ้าชายนามว่า “ท้าวผาแดง” เป็นกษัตริย์ปกครองอยู่ ได้ยินกิตติศัพท์ความงามของธิดาไอ่คำมาก่อนแล้ว ใคร่อยากจะได้หน้า จึงปลอมตัวเป็นพ่อค้าพาเนจรถึงนครเอกราชทีตา และคิดสินบนนางสนมกำนัล ให้นำของขวัญลอบเข้าไปให้นางไอ่คำ ด้วยผลกรรมที่ผูกพันมาแต่ชาติปางก่อน นางไอ่คำและท้าวผาแดงจึงได้มีใจปฏิพัทธ์ต่อกัน จนในที่สุดทั้งสองก็อภิเษกสมรสกัน

ก่อนท้าวผาแดงจะจากไป เพื่อจัดขบวนขันหมากมาสู่ขอนางไอ่คำ ทั้งสองได้คร่ำครวญต่อกันด้วยความอาลัยยิ่ง วันเวลาผ่านไปถึงเดือน 6 เป็นประเพณีแต่โบราณของเมืองเอกราชทีตา จะต้องมีการทำบุญบั้งไฟบูชาพญานาค พระยาขอมจึงได้ประกาศบอกไปตามหัวเมืองต่าง ๆ ว่า บุญบั้งไฟปีนี้จะเป็นการหาผู้ที่จะมาเป็นลูกเขยอีกด้วย ขอให้เจ้าชายหัวเมืองต่าง ๆ จัดทำบั้งไฟมาจุดแข่งขันกัน ผู้ใดชนะก็จะได้อภิเษกกับพระธิดาไอ่คำด้วย

ข่าวนี้ได้ร่ำลือไปทั่วสารทิศ ทุกเมืองในขอบเขตแคว้นต่าง ๆ ก็ส่งบั้งไฟเข้ามาแข่งขัน เช่น เมืองฟ้าแดดสูงยาง เมืองเชียงเหียน เชียงทอง แม้กระทั่งพญานาคได้เมืองบาดาลก็ได้ยินร่ำลือ จนท้าวพังคิเจ้าชายพญานาคเมืองบาดาลก็อดใจไม่ไหว ปลอมตัวเป็นกระรอกเผือกมาดูโฉมงามนางไอ่คำในวันงานบุญบั้งไฟด้วย เมื่อถึงวันแข่งขันจุดบั้งไฟ ปรากฏว่าบั้งไฟท้าวผาแดงจุดไม่ขึ้น พ่นควันดำอยู่ 3 วัน 3 คืน จึงระเบิดออกเป็นเสียง ๆ ทำให้ความหวังท้าวผาแดงหมดสิ้นลง

ขณะเดียวกันท้าวพังคิ พญานาคที่ปลอมเป็นกระรอกเผือก มีกระดิ่งผูกคอนำรักมาไต่เดินอยู่บนยอดไม้ข้างปราสาทนางไอ่คำ ก็ปรากฏว่าให้นางไอ่คำเห็น นางจึงคิดอยากได้มาเลี้ยงแต่แล้ว ก็จับไม่ได้ จึงบอกให้นายพรานยิงเอาตัวตายมา ในที่สุดกระรอกเผือกพังคิ ก็ถูกยิงด้วยลูกดอกจนตาย

(ต่อ...) ►

จากนั้นร่างของกระรอกเผือกก็ใหญ่ขึ้น จนผู้คนแตกตื่นมาดูกันและจัดการแย่งเนื้อนั้น แบ่งกันไปกินทั่วเมือง ด้วยคิดว่าเป็นอาหารทิพย์ ชกเว้นแต่พวกแม่ม่ายที่ชาวเมืองรังเกียจ ไม่แบ่งเนื้อกระรอกให้

พญานาคแห่งเมืองบาดาล ทราบข่าวทั่วพังก็ถูกมนุษย์ฆ่าตายแย่งเนื้อไปกินกันทั้งเมือง จึงโกรธแค้นยิ่งนัก ดึงสังข์ของคตินั้นเอง ขณะที่ชาวเมืองเอกระที่ตากำลังหลับใหล เหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น ท้องฟ้าอื้ออึงไปด้วยพายุ ฝนฟ้ากระหน่ำลงมาอย่างหนักอยู่มิได้ขาด แผ่นดินเริ่มถล่มยุบตัวลงไปทีละน้อย ท่ามกลางเสียงหวีดร้องของผู้คนที่วิ่งหนีตาย เหล่าพญานาคผุดขึ้นมาจับหมื่นนับแสนตัว ถล่มเมืองเอกระที่ตาจนลงได้บาดาลทันที คงเหลือไว้เป็นคอน 3-4 แห่ง ซึ่งเป็นที่อยู่ของพวกแม่ม่ายที่ไม่ได้กินเนื้อกระรอกเผือกจึงรอดตาย

ฝ่ายท้าวผาแดงได้โอกาสรีบควมม้าหนีออกจากเมือง โดยไม่ลืมแวะรับพระธิดาไฉ่คำด้วย ถึงแม้จะเร่งฝีเท้ามาเท่าใดก็หนีไม่พ้นทัพพญานาคที่ทำให้แผ่นดินถล่มตามมาติด ๆ ในที่สุดก็กลืนท้าวผาแดงและพระธิดาไฉ่คำ พร้อมม้าแสนรู้ชื่อ “บั๊กสาม” จมหายไปใต้พื้นดิน

รุ่งเช้าภาพของเมืองเอกระที่ตาที่เคยรุ่งเรืองโอฬาร ก็อันตรธานหายไปสิ้น คงเห็นแต่พื้นน้ำกว้างยาวสุดตา ทุกชีวิตในเมืองเอกระที่ตาจมสู่ใต้บาดาลจนหมดสิ้น เหลือไว้แต่แม่ม่ายบนเกาะร้าง 3-4 แห่ง ในพื้นน้ำอันกว้างนี้ ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นหนองหารดังปรากฏในปัจจุบัน

